

НАПРЯМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

ПОДОЛЯКА Сергій Анатолійович - кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права Інституту права ім. князя Володимира Великого МАУП

В статті на основі аналізу сучасних проблем в сфері інформаційного забезпечення правоохоронних органів обґрунтовані пріоритетні напрями розвитку інформаційного забезпечення органів прокуратури України.

Ключові слова: *інформація, інформаційне забезпечення, правоохоронні органи, органи прокуратури України.*

Постановка проблеми

Реформування органів прокуратури України, ефективна діяльність прокурорсько-слідчих працівників вимагає постійного вдосконалення інформаційної системи органів прокуратури України, її адаптації до змін, саме тому інформаційне забезпечення потребує реалізації комплексу різноманітних заходів. Істотне покращення технічного, фінансового та організаційного функціонування інформаційної системи органів прокуратури України сприяло високотехнологічному інформаційному забезпеченню діяльності прокурорсько-слідчих працівників. Зазначене передбачає необхідність прийняття та реалізації певної стратегії, програми у сфері інформаційного забезпечення органів прокуратури України.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми

У вітчизняній правовій науці дуже часто порушується питання важливості інформаційної сфери як фактора підвищення

управлінської діяльності, зокрема у працях Арістової І. В., Бірюкова Б. В., Белякова К. І., Комісарова А. Г., Калюжного Р. А., Лук'янчикова Є. Д., Матвієнка О. В., Фролова О. Г., Цимбала Г. П., Цивіна М. Н., Черноіваненко А. В. та інших. Науковці одностайні у тому, що рівень інформатизації органів державної влади не відповідає стрімкому зростанню інформаційного суспільства. Такий стан речей стосується й інформатизації органів прокуратури України, що, у свою чергу, зумовлює реформування інформаційної системи цього правоохоронного відомства та наукових досліджень у цій сфері.

У цьому контексті метою статті є з'ясування поняття та напрямів удосконалення інформаційного забезпечення органів прокуратури України. З огляду на зазначене автор ставить завдання визначити проблеми у сфері інформаційного забезпечення органів прокуратури України та запропонувати напрями його покращення.

Виклад основного матеріалу

Інформаційне забезпечення діяльності органів, завдяки яким реалізується правоохоронна функція держави, по суті є створенням оптимальних умов для задоволення потреб в інформаційних ресурсах, необхідних для виконання правоохоронних завдань на основі використання комплексу методів, систем та засобів отримання, збору, обробки, зберігання, передавання і використання вказаних ресурсів.

У перекладі з латинської *informatio* — це роз'яснення, виклад; тобто відомості (або їх сукупність) про предмети, явища і процеси навколишнього світу. Сьогодні немає усталеного і вичерпного тлумачення цього терміна [1]. Інформації належить важлива роль в управлінських технологіях і процесах. Оперативний аналіз інформації органами влади центрального, регіонального і місцевого рівнів сприяє своєчасному прийняттю управлінських рішень. Інформація відіграє важливу роль в управлінських процесах як специфічний товар і важливий ресурс [2]. Інформація - будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [3]. Роль інформаційного забезпечення у діяльності правоохоронних органів зумовлена, по-перше, необхідністю оперувати інформаційними ресурсами для прийняття рішень як на загальнодержавному, так і на місцевому рівні; по-друге, потребою правоохоронних органів у розвитку та вдосконаленні їх діяльності; по-третє, вимогами щодо доступу до публічної інформації, розпорядниками якої є правоохоронні органи; і, по-четверте, потребами забезпечувального характеру, пов'язаними із кадровим, фінансово-економічним, господарським та іншими видами забезпечення щоденної діяльності правоохоронних органів. Інформаційне забезпечення - це сукупність методів і засобів стосовно розміщення й організації інформації, що містять системи класифікації і кодування, уніфіковані системи документації, раціоналізації документообігу і форм документів, методів створення внутрішньомашинної інформаційної бази [4]. На думку Лушера В. В., під інформаційним забезпеченням органів прокуратури України слід розуміти комплекс нормативно - правових, організаційно-управлінських, науково-технічних та інших заходів поєднання усієї інформації, що використовується в органах прокуратури, специфічних засобів і методів її оброблення, використання, дослідження, зберігання та захисту [5].

Отже, інформаційне забезпечення діяльності правоохоронних органів має своєю метою забезпечення високоефективної

роботи як самих вказаних органів, так і кожного їхнього працівника, забезпечення зворотного зв'язку між ними та суспільством для сумісного вирішення існуючих у правоохоронній сфері проблем, а також інформування широких кіл громадськості про особливості правоохоронної діяльності, підвищення поваги до неї у суспільства [6].

Спираючись на викладене, можна запропонувати таке визначення: інформаційне забезпечення – це сукупність даних, інформації в усіх її формах на будь - яких матеріальних носіях та водночас система принципів, методів роботи з цими даними, інформацією щодо їх збору, обробки, збереження, ефективного використання за цільовим (вузькоспеціалізованим) призначенням.

Зокрема, Закон України «Про прокуратуру» передбачає такі форми інформування про діяльність прокуратури:

- органи прокуратури не менш як двічі на рік інформують суспільство про свою діяльність шляхом повідомлень у засобах масової інформації.

- Генеральний прокурор України особисто не менше одного разу на рік звітує перед Верховною Радою України на пленарному засіданні про діяльність органів прокуратури шляхом надання узагальнених статистичних та аналітичних даних.

- керівники регіональних та місцевих прокуратур на відкритому пленарному засіданні відповідної ради, на яке запрошуються представники засобів масової інформації, не менш як двічі на рік інформують населення відповідної адміністративно-територіальної одиниці про результати діяльності на цій території шляхом надання узагальнених статистичних та аналітичних даних;

- інформація про діяльність прокуратури оприлюднюється в загальнодержавних та місцевих друкованих засобах масової інформації і на офіційних веб-сайтах органів прокуратури;

- органи прокуратури оприлюднюють видані ними нормативно-правові акти з питань організації та діяльності прокуратури України в порядку, встановленому законом [7].

Ефективна діяльність органів прокуратури України потребує надзвичайно великого масиву інформації, яка характеризує зовнішнє та внутрішнє середовище прокурорської діяльності. Умовами належно організованого інформаційного забезпечення органів прокуратури є повна, оперативна та достовірна інформація про стан законності та правопорядку у державі, що надходить до керівництва Генеральної прокуратури України, керівників органів прокуратури нижчих рівнів, прокурорсько-слідчих працівників. Несвоєчасна та недосконала організація руху інформаційних потоків в органах прокуратури призводить до помилок та порушення режиму законності, спричинює низький рівень діяльності органів прокуратури, спрямованої на зміцнення правопорядку та захисту від неправомірних посягань.

На шляху вдосконалення інформаційного забезпечення органів прокуратури України існує низка проблем, які потребують свого вирішення. Серед іншого слід назвати такі: недостатнє матеріально-технічне забезпечення органів прокуратури сучасною комп'ютерною технікою, а також наукове та кадрове; недосконалість організаційно-правових основ стосовно процедур використання власних інформаційних ресурсів та порядку дій прокурорсько-слідчих працівників щодо отримання інформації від громадян, посадових осіб державних органів влади, інших правоохоронних відомств; потреби покращення системи захисту відомчої інформації.

Варто звернути увагу на питання кадрового забезпечення інформаційної сфери компетентними фахівцями. Слід констатувати, що особливості напрямів діяльності відповідних підрозділів органів прокуратури України постійно вимагає впровадження сучасних досягнень науково-технічних засобів і більшої уваги до підбору кадрового складу.

І як правильно зазначає Беляков К. І., саме це обумовлює ширшу практику залучення фахівців з технічною освітою, ніж у суміжних галузях юриспруденції. При цьому часом виникає взаємне нерозуміння, зумовлене істотним розходженням засобів

і методів гуманітарних і природних наук, системою підготовки фахівців, а як наслідок – різницею у професійному мисленні. Крім того, таке становище збільшується «чільною» роллю юристів, у певному розумінні їхнім консерватизмом. На перший погляд вихід із ситуації, що склалася, – у перепідготовці «технарів», а саме – в одержанні ними юридичної підготовки і відповідної освіти. Однак автору не відомий випадок навчання юриста в технічному ВНЗ [8].

Очевидно, що прокурорсько-слідчі працівники в процесі вирішення виникаючих технічних завдань у питаннях відомчої інформатизації мають підвищувати свій рівень, поєднуючи свої знання у сфері юриспруденції зі знаннями та навичками відповідних фахівців, а у складніших випадках користуватися інститутами консультантів.

Наступною проблемою, на якій варто зосередити увагу, є недосконалість організаційно-правових основ інформаційного забезпечення органів прокуратури. В цьому аспекті хотілося б навести думки Калюжного Р. А., Марущака А. І. та Петрова О. Г. щодо шляхів удосконалення організаційно-правових основ інформаційного забезпечення правоохоронних органів. На нашу думку, запропоновані цими вченими напрями удосконалення організаційно-правових основ інформаційного забезпечення правоохоронних органів цілком є слушними для належного інформаційного забезпечення органів прокуратури України. Так, названі вище вчені пропонують такі напрями удосконалення інформаційного забезпечення правоохоронних органів України:

- визначення переліку інформації, використання та оперативний обмін якою може сприяти своєчасному виконанню завдань правоохоронними органами;
- нормативне закріплення порядку отримання інформації на запит правоохоронного органу;
- закріплення порядку обміну інформацією між правоохоронними органами та іншими державними органами, зокрема такої, що міститься в централізованих, обласних та інших банках даних оперативного-розшукового, оперативно-довідкового

та іншого призначення, а також необхідної при розкритті та розслідуванні злочинів, про злочинців, які розшукуються, тощо;

- визначення порядку та умов ініціативного інформування правоохоронними органами один одного про виявлені ними причини та умови, що сприяють злочинам та іншим правопорушенням, а також про відомі їм факти підготовки до злочинів чи їх вчинення, дізнання або розслідування яких законом покладено на той орган, якому про це повідомляється;

- визначення порядку обміну інформацією про практику виконання правових актів з питань правоохоронної діяльності та проблеми, що при цьому виникають, пропозиціями та рекомендаціями щодо їх вирішення [9].

Дієвість системи інформаційного забезпечення органів прокуратури України, її ефективність у забезпеченні процесів управління органами прокуратури України на територіальному рівні багато в чому залежить від упорядкованості потоків інформації, її обсягу та якості, а також своєчасності проходження як в цілому в системі управління, так і на конкретних рівнях. Тому, на нашу думку, особливої уваги потребує територіальний рівень (прокуратури обласного та місцевого рівня), якому в плані якісного інформаційного забезпечення традиційно приділяється мінімум уваги, хоча значущість інформації, яка формується на територіальному рівні, неможливо ігнорувати: саме вона є основою всієї системи інформації в органах прокуратури України.

Аналіз реально існуючих умов роботи регіональних прокуратур у сфері інформаційного забезпечення дає змогу визначити завдання, вирішення яких, на нашу думку, матиме істотне значення у підвищенні ефективності їх інформаційного забезпечення.

Першим завданням є визначення інформаційних потреб регіональних прокуратур, їх територіальних підрозділів та прокурорсько-слідчих працівників. Вирішення цього завдання можливе шляхом окреслення конкретних реальних інформаційних потреб для кожного прокурорсько-слідчого працівника з подальшим їх відо-

браженням у функціональних обов'язках. Це дасть можливість створити в конкретному територіальному підрозділі регіональних прокуратур інформаційну систему, яка зорієнтована на структури інформаційних зв'язків між підрозділами органів прокуратури, а до потреб кожного прокурорсько-слідчого працівника в оперативному доступі до інформації під час виконання своїх службових обов'язків.

Друге завдання полягає у створенні на рівні органу прокуратури спеціалізованих функціональних підрозділів, так званих єдиних інформаційних центрів зі збирання, збереження, обробки, розподілу інформації між працівниками, її обліку та аналізу. На нашу думку, це дасть змогу ефективніше здійснювати керівнику контроль за обробкою та використанням інформації, координувати її потоки.

По-третє, поширення застосування тематичних методів обробки інформації в органах прокуратури та навчання цим методам прокурорсько-слідчих працівників. Використання комп'ютерної техніки, інформаційних систем викриває принципово нові можливості для оперативної обробки, аналізу та зберігання значних обсягів інформації, що надає можливість досить повно володіти інформацією про стан законності та правопорядку в державі. Тому у практичній діяльності органів прокуратури України існує необхідність у створенні та використанні спеціалізованих програм, використання яких уможливить обробку, зберігання інформації, забезпечення до неї оперативного доступу відповідним працівникам.

Висновок

Таким чином, саме науковий підхід щодо напрямів удосконалення інформаційного забезпечення діяльності органів прокуратури України є справді підвалиною ефективного виконання завдань, які стоять перед органами прокуратури України. В сучасних умовах, на нашу думку, реалізація вищенаведених напрямів удосконалення інформаційного забезпечення надасть можливість своєчасного отримання повної, достовірної інформації у систематизова-

---

АНОТАЦІЯ

У статті на підставі аналізу існуючих проблем у сфері інформаційного забезпечення правоохоронних органів обґрунтовано поняття інформаційного забезпечення органів прокуратури України.

SUMMARY

In the article on the basis of analysis of existent problems in the field of dataware of law enforcement authorities priority direction of development of dataware of organs of office of public prosecutor of Ukraine are grounded.

ному вигляді, зручному для користування прокурорсько-слідчими працівниками; сприятиме ефективній взаємодії всієї системи підрозділів органів прокуратури України, а також органів прокуратури України з іншими правоохоронними органами та державними установами та ефективному захисту інформації від несанкціонованого доступу.

Література

1. Арістова І. В. Державна інформаційна політика та її реалізація в діяльності органів внутрішніх справ України: організаційно-правові засади : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07 / Ірина Василівна Арістова. – Х., 2002. – 476 с.
2. Лушер В. В. Поняття і зміст інформації в органах прокуратури України / Лушер В. В. // Науковий вісник Дніпроп. держ. ун-ту внутр. справ: зб. наук. праць. – 2014. – № 2. – С. 208-213.
3. Про інформацію. Закон України від 02.10.1992 № 2657-ХІІ, [електронний ресурс] режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
4. Страхарчук А. Я., Страхарчук В. П.

Інформаційні системи і технології в банках: Навч. посіб. – К.: УБС НБУ: Знання, 2010.

5. Лушер В. В. Поняття інформаційного забезпечення органів прокуратури України / В. В. Лушер // Форум права: зб. наук. праць. – 2014. – № 1. – С. 338-341.

6. Катеринчук І. П. Роль інформаційної логістики в системі інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів // Наука і правоохорона, 2013. – №2 (20). – С. 16-19.

7. Про прокуратуру. Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII, [електронний ресурс] режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>

8. Беляков К. І. До питання інформаційної політики правоохоронних органів України в період інформатизації // Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні. - Вип.3. –2001. – С.27-30.

9. Калюжний Р. А., Марущак А. І., Петров О. Г. Формування організаційно-правових основ інформаційного забезпечення правоохоронних органів України [Електронний ресурс]. _ Режим доступу : // <http://igbis.nbuv.gov.ua>